

УДК 347.964.1:004.9

DOI <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2025-2.37>

**Ю. О. Подолян**, кандидат юридичних наук, доцент,  
доцент кафедри господарського та транспортного права  
Навчально-наукового інституту управління, технологій  
та правових наук Національного транспортного університету  
ORCID ID: 0000-0001-5063-4018

## ЗАСАДИ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРИВАТНОГО ВИКОНАВЦЯ

У статті досліджуються засади дисциплінарної відповідальності приватного виконавця як особливого суб'єкта виконання судових рішень, що поєднує статус самозайнятої особи з реалізацією делегованих публічно-владних повноважень.

Визначено, що актуальність теми зумовлена відсутністю системної доктринальної моделі дисциплінарної відповідальності приватного виконавця, фрагментарністю нормативного регулювання, конкуренцією підходів до визначення його правового статусу (публічний суб'єкт – незалежний професіонал – учасник ринку послуг) та недостатньою визначеністю критеріїв кваліфікації дисциплінарних проступків.

Автором уточнюється поняття дисциплінарної відповідальності приватного виконавця як встановленого законом специфічного виду юридичної відповідальності публічно-правового характеру, що настає за винне порушення обов'язків при здійсненні примусового виконання рішень і спрямована на забезпечення законності, доброчесності та довіри до інституту приватного виконання.

Розкриваються ключові особливості дисциплінарної відповідальності приватного виконавця: поєднання регулятивного впливу держави та самоврядних органів; зв'язок підстав і санкцій із делегованою державною функцією; спеціальний суб'єктний склад; процедурна формалізованість дисциплінарного провадження; співвідношення з іншими видами юридичної відповідальності (цивільною, адміністративною, кримінальною).

Обґрунтовується, що ефективна модель дисциплінарної відповідальності приватного виконавця має забезпечувати баланс між його професійною незалежністю та необхідністю жорстких гарантій від зловживань, конфлікту інтересів, порушення прав стягувача і боржника.

Зроблено висновок про потребу більш чіткого нормативного визначення складів дисциплінарних проступків, прозорих процедур розгляду дисциплінарних справ, належних процесуальних гарантій захисту приватного виконавця та публічної підзвітності органів, уповноважених застосовувати дисциплінарні стягнення.

**Ключові слова:** дисциплінарна відповідальність; виконавче провадження; виконавчі документи; виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів; виконуваність рішення; відповідальність; державний / приватний виконавець; дисциплінарна відповідальність виконавця; звернення стягнення; процесуальний статус виконавця; стягувач; суд; ухвала суду.

### **Yu. O. Podolian. Fundamentals of disciplinary liability of private enforcement officers**

The article examines the fundamentals of disciplinary liability of the private enforcement officer as a special subject of the enforcement of court judgments, combining the status of a self-employed professional with the exercise of delegated public-authority powers.

It is determined that the relevance of this topic is conditioned by the absence of a comprehensive doctrinal model of disciplinary liability of private enforcement officers, the fragmented nature of legal regulation, competing approaches to defining their legal status (public authority – independent professional – market actor), and insufficient clarity of the criteria for qualifying disciplinary offences.

The author clarifies the concept of disciplinary liability of a private enforcement officer as a specific type of legal liability of a public-law nature established by statute, which arises for culpable breaches of duties in the course of compulsory enforcement of decisions and is aimed at ensuring legality, integrity and public trust in the institution of private enforcement.

The key features of such liability are revealed: the combination of regulatory influence by the state and self-governing bodies; the link between grounds and sanctions and the delegated state function; the special subjective composition; the procedural formalisation of disciplinary proceedings; and the relationship with other types of legal liability (civil, administrative, criminal). It is argued that an effective model of disciplinary liability of private enforcement officers must ensure a balance between their professional independence and the need for robust safeguards against abuses, conflicts of interest, and violations of the rights of enforcement creditors and debtors.

The conclusion is made on the need for clearer normative definition of the elements of disciplinary offences, transparent procedures for handling disciplinary cases, appropriate procedural guarantees for the defence of private enforcement officers, and public accountability of the bodies authorised to impose disciplinary sanctions.

**Key words:** disciplinary liability; enforcement proceedings; enforcement documents; enforcement of court and other jurisdictional authorities' decisions; enforceability of the decision; liability; state/private enforcement officer; disciplinary liability of the enforcement officer; foreclosure; procedural status of the enforcement officer; enforcement creditor; court; court ruling.

**Постановка проблеми.** Запровадження інституту приватних виконавців в Україні суттєво змінило архітектоніку системи примусового виконання рішень, перенісши частину владних повноважень від держави до самозайнятих професійних суб'єктів. Така модель за своєю природою вимагає особливо виваженого підходу до дисциплінарної відповідальності приватного виконавця, адже він одночасно є носієм делегованих публічно-владних повноважень і самостійним учасником ринку правничих послуг. Наявне законодавче регулювання (у т.ч. Закон України «Про органи і осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», підзаконні акти, внутрішні документи органів професійного самоврядування) формує радше фрагментарну, ніж цілісну модель дисциплінарної відповідальності: не до кінця окреслено поняття дисциплінарного проступку приватного виконавця, межі між професійною помилкою, зловживанням, етичним порушенням і порушенням процесуальних гарантій сторін виконавчого провадження.

Суттєвою проблемою є конкуренція підходів до статусу приватного виконавця, що безпосередньо впливає на зміст його дисциплінарної відповідальності: чи розглядати його переважно як публічного суб'єкта, як незалежного професіонала, чи як гібридну фігуру з елементами обох режимів. Від цього залежить і характер дисциплінарних санкцій, їх співвідношення з іншими видами юридичної відповідальності, вимоги до стандартів доказування, процесуальних гарантій та інституційної незалежності органів, які розглядають дисциплінарні справи. Відсутність чітких, передбачуваних і уніфікованих критеріїв оцінки дисциплінарних порушень породжує ризики вибіркового підходу, корпоративної лояльності або, навпаки, надмірно репресивної практики, що підриває довіру як до інституту приватного виконання, так і до ефективності судового захисту загалом.

Таким чином, науково-практична проблема полягає в тому, щоб сформувати доктринально й нормативно узгоджену модель дисциплінарної відповідальності приватного виконавця як специфічного виду публічно-правової відповідальності, яка б забезпечувала: 1) чітке розмежування складів дисциплінарних проступків; 2) прозорі, справедливі та процесуально врівноважені процедури притягнення до відповідальності; 3) баланс між гарантіями професійної незалежності та ефективними механізмами запобігання зловживанням і захисту прав стягувачів і боржників.

**Метою статті** є розкриття теоретичних засад дисциплінарної відповідальності приватних виконавців.

**Стан дослідження.** Питання відповідальності приватних виконавців в українській науці опрацьоване фрагментарно, але вже сформувалося коло робіт, що закладають підґрунтя для доктринальної моделі дисциплінарної відповідальності. У більшості досліджень увага зосереджена на правовому статусі приватного виконавця як носія делегованих публічно-владних повноважень, співвідношенні його незалежності та державного/відомчого контролю, а також на аналізі практики діяльності Дисциплінарної комісії приватних виконавців і Міністерства юстиції України. Наголошується на відсутності чітких критеріїв дисциплінарних проступків, непрозорості процедур, дублюванні контролю, недостатньому розмежуванні етичних порушень і процесуальних зловживань, а також ризиках впливу органів виконавчої влади на самоврядний статус професії. Разом із тим, комплексного теоретичного осмислення дисциплінарної відповідальності приватного виконавця саме як особливого виду публічно-правової відповідальності з чітко структурованими складами проступків, стандартами доказування та процесуальними гарантіями поки немає – ця ніша залишається відкритою.

Коло науковців і тем, дотичних до проблеми відповідальності приватних виконавців: Митрофанов І. досліджував питання відповідальності приватного виконавця за порушення етичних норм; Фурса С. – проблемні питання, пов'язані з контролем за діяльністю приватних виконавців та притягненням їх до дисциплінарної відповідальності; Овчаренко О., Соломко О. здійснив аналіз практики притягнення приватних виконавців до дисциплінарної відповідальності (Pravo-Justice): емпіричний аналіз дисциплінарних проваджень, прогалини процедури, дисбаланс контролю Мін'юсту та самоврядування; Дяченко С. – дослідив правовий статус та проблеми діяльності приватних виконавців в Україні; Мальський М. – правовий статус приватного виконавця як суб'єкта виконавчого та транснаціонального виконавчого процесу; Зуєва І. – правовий зміст діяльності приватних виконавців в Україні; Кисельов М. – праве регулювання діяльності приватних виконавців та ін.

Узагальнюючи, наявні дослідження науковці підкреслюють ключову ідею: дисциплінарна відповідальність приватного виконавця має бути сконструйована як публічно-правовий, процедурно гарантований механізм, що одночасно забезпечує ефективний контроль і захищає професійну незалежність, але повної концептуальної моделі українська доктрина ще не запропонувала.

**Виклад основного матеріалу.** Засади притягнення приватних виконавців до юридичної відповідальності урегульовано ст. 37 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», де визначено, що приватний виконавець несе за свої рішення, дії чи бездіяльність та завдану третім особам шкоду цивільно-правову, адміністративну чи кримінальну відповідальність у порядку та обсягах, установлених законом, а також дисциплінарну відповідальність [1, ст. 37]. В теорії права під юридичною відповідальністю розуміється передбачений законом вид і міра державно-владного (примусового) зізнання особою втрат благ особистого, організаційного і майнового характеру за вчинене правопорушення [4, с. 431].

Особливістю юридичної відповідальності є її нерозривний зв'язок із державою. Міри відповідальності визначаються лише державою, а метою відповідальності є захист правопорядку та виховання поваги до права [5, с. 127]. Приватні виконавці є суб'єктами юридичної відповідальності. Однак, дане питання є вкрай проблемним. Проблема полягає в тому, що приватні виконавці, будучи носіями делегованих публічно-владних повноважень і одночасно самозайнятими професіоналами, об'єктивно виступають суб'єктами юридичної відповідальності, однак чинне регулювання не забезпечує цілісного й узгодженого визначення обсягу та механізмів такої відповідальності. Неврегульованість меж між дисциплінарною, цивільно-правовою, адміністративною та кримінальною відповідальністю, відсутність чітких критеріїв відмежування професійної помилки від дисциплінарного проступку чи зловживання повноваженнями, а також подвійний вплив державних органів і самоврядних інституцій створюють ризики вибірковості, надмірного тиску або, навпаки, безкарності. Це підриває довіру до інституту приватного виконання, ускладнює захист прав стягувачів і боржників та вимагає доктринального й нормативного переосмислення приватного виконавця як специфічного суб'єкта юридичної відповідальності з чітко визначеним статусом і процедурними гарантіями.

В.В. Форманюк відзначає, що дисциплінарна відповідальність в українському праві, з одного боку, є особливим видом юридичної відповідальності, а з іншого – частиною дисциплінарного примусу. Остання складається з трьох частин: – заходи відповідальності; – запобіжні заходи; – заходи відновлення (матеріальної відповідальності). По-друге, дисциплінарна відповідальність регулюється трьома галузями права: адміністративним, трудовим, виправно-трудоим. Особливість її правової основи і в тому, що вона регулюється не тільки законами, а й підзаконними актами, і в тому, що в ній дуже мало складів правопорушень. По-третє, дисциплінарна відповідальність настає за дисциплінарні проступки, а у випадках, встановлених законами, і за адміністративні правопорушення і навіть у зв'язку зі злочином (звільнення осіб, які вчинили злочини, пов'язані з роботою). По-четверте, дисциплінарна відповідальність полягає у застосуванні дисциплінарних стягнень. І найчастіше застосовуються заходи морально-правового впливу (догана, попередження про часткову невідповідність посаді та ін.). По-п'яте, дисциплінарні стягнення накладаються на членів організованих легальних колективів. По-шосте, дисциплінарні стягнення накладаються керівниками відповідних колективів або вищестоящими керівниками. З цього правила є кілька винятків. Наприклад, на військовослужбовців дисциплінарні стягнення накладаються не тільки їх командирами, але і комендантами гарнізонів. По-сьоме, порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності регулюється правовими нормами. Зокрема, ними передбачено, що у особи, яка притягається до відповідальності, повинні бути взяті пояснення; стягнення оформлюється наказом, з яким винний повинен бути ознайомлений і який він має право оскаржити у вищестоящего керівника або в суді [6, с.192-193].

Я.П. Павлович-Сенета та Н.Я. Лепіш дисциплінарну відповідальність визначають як визначене на рівні норм трудового, адміністративного, інформаційного права особливе правове становище суб'єктів трудових правовідносин, що забезпечує обов'язок правопорушників зазнати юридично несприятливих наслідків у вигляді обмежень особистого характеру за вчинення дисциплінарного проступку та спрямоване на забезпечення суб'єктивних прав та обов'язків відповідних суб'єктів [8, с.121].

В.Г. Ротань під дисциплінарною відповідальністю пропонує розуміти встановлений на рівні норм трудового, адміністративного чи інформаційного права особливе правове становище суб'єктів дисциплінарних правовідносин, яке передбачає обов'язок правопорушників зазнати юридично несприятливих наслідків у вигляді обмежень особистого характеру за вчинення дисциплінарного проступку та спрямоване на забезпечення реалізації у порядку та на умовах, визначених законодавством, суб'єктивних прав та обов'язків відповідних суб'єктів [7, с. 440].

К.П. Владовська та А.В. Трач дисциплінарну відповідальність визначають як один із видів юридичної відповідальності, який настає в разі порушення працівниками трудової дисципліни. Державні службовці є особливим різновидом працівників, які перебувають на державній службі, наділені владними повноваженнями та змогою приймати рішення з метою виконання функцій та завдань держави [9, с.22].

Отже, **дисциплінарна відповідальність приватного виконавця** – це встановлений законом та умовами професійного самоврядування особливий вид публічно-правової юридичної відповідальності, що покладається особисто на приватного виконавця за винне порушення вимог закону, професійних стандартів і етичних правил під час здійснення примусового виконання рішень, реалізується в порядку спеціально врегульованого дисциплінарного провадження уповноваженими органами (Міністерством юстиції, Дисциплінарною комісією приватних виконавців тощо) та має на меті забезпечення законності, доброчесності, належної якості виконання, захист прав стягувача й боржника та підтримання довіри до інституту приватного виконання.

Вважаємо, що до ознак дисциплінарної відповідальності приватного виконавця належать:

- 1) публічно-правовий характер, тобто дисциплінарна відповідальність виникає у зв'язку з реалізацією делегованих владних повноважень, а не як суто приватноправовий наслідок порушення договору;
- 2) спеціальний суб'єкт, тобто нести таку відповідальність може лише приватний виконавець, включений до відповідного реєстру та наділений повноваженнями примусового виконання рішень;
- 3) зв'язок з виконанням делегованої функції. Підставою є порушення обов'язків саме при здійсненні виконавчих дій (зловживання повноваженнями, недотримання процедури, порушення прав сторін, етичні порушення, несумісні з публічним статусом);

4) нормативна визначеність і формалізована процедура, тобто дисциплінарна відповідальність застосовується лише в межах передбачених законом складів проступків і за процедурою спеціального дисциплінарного провадження з фіксованими стадіями, строками, компетенцією органів;

5) інституційна дуальність контролю. Реалізується через поєднання контролю державних органів (Мін'юст) і органів професійного самоврядування, що відображає гібридний статус приватного виконавця;

6) санкції публічно-правового змісту, тобто застосовуються заходи, спрямовані на обмеження або припинення права на здійснення професійної діяльності (попередження, штрафи у встановлених випадках, зупинення, позбавлення права на здійснення діяльності тощо), а не відшкодування шкоди як головна мета;

7) персональний характер, тобто відповідальність покладається особисто за дії/бездіяльність виконавця; вина (умисел чи необережність) є ключовим елементом, за винятком окремих випадків об'єктивної недбалості, прямо визначених законом;

8) непоглинання іншими видами відповідальності. Настання дисциплінарної відповідальності не виключає цивільно-правової, адміністративної чи кримінальної відповідальності; співіснує з ними як самостійний, спеціальний механізм реагування на порушення в сфері примусового виконання.

9 дисциплінарна відповідальність виконує запобіжно-гарантійну функцію, тобто спрямована не лише на покарання, а й на профілактику зловживань, утвердження стандартів професійної етики та зміцнення довіри до механізму виконання судових рішень.

Досліджуючи питання юридичної відповідальності Є.М. Ключова відзначає, що проаналізувавши положення законів України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», Кримінального кодексу України; Кодексу України про адміністративні правопорушення можна виокремити наступні актуальні питання юридичної відповідальності приватних виконавців: по-перше, нечіткість меж юридичної відповідальності між приватним виконавцем і державою. Хоча приватний виконавець виконує делеговані державою повноваження, він не є посадовою особою державної служби. Це створює правову колізію: хто відповідальний перед стягувачем або боржником у разі порушення їхніх прав – сам виконавець чи держава, яка надала йому повноваження? У практиці немає єдності щодо того, чи можливе покладення солідарної або субсидіарної відповідальності на державу, що потребує законодавчого врегулювання; по-друге, відсутність єдиних стандартів дисциплінарної відповідальності. Порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності приватного виконавця, зокрема через Дисциплінарну комісію, у чинному законодавстві України містить багато прогалин. Не існує чіткого переліку дисциплінарних проступків, їх критеріїв, що призводить до неоднозначного застосування норм та можливого зловживання під час оцінки поведінки виконавця. Це знижує рівень правової визначеності та довіри до процедури притягнення до відповідальності; по-третє, відсутність ефективних механізмів захисту прав сторін у разі неправомірних дій виконавця. Учасники виконавчого провадження часто стикаються з проблемами оскарження дій приватного виконавця: процес є складним, забюрократизованим, а суди не завжди оперативно реагують на скарги. Відсутність спеціалізованих інстанцій або досудового механізму розгляду скарг на дії виконавців робить захист прав стягувачів та боржників ускладненим та затягнутим; по-четверте, відсутність прозорих правил професійної відповідальності. Наразі законодавство України не в повній мірі врегульовує порядок і обсяг професійної відповідальності приватного виконавця перед третіми особами. Зокрема, страхування професійної діяльності не є уніфікованим або обов'язковим для всіх категорій дій, що викликає питання щодо компенсації шкоди, завданої внаслідок помилок чи зловживань приватного виконавця; по-п'яте, недостатній рівень контролю за етикою та якістю виконання. Попри те, що Міністерство юстиції та відповідні ради здійснюють формальний контроль за діяльністю виконавців, відсутні реальні механізми оцінки якості надання послуг, етичної поведінки виконавця, а також ефективного реагування на звернення громадян. Така ситуація створює простір для зловживань або недобросовісного виконання обов'язків із боку виконавця без наслідків [2, с.12-14].

Дисциплінарна відповідальність приватних виконавців є найбільш поширеним та законодавчо регламентованим (ст.ст. 38–45 Закону України [1]). Зауважимо, що Міністерство юстиції України та Дисциплінарна комісія приватних виконавців не публікують систематизовану річну статистику саме за кількістю скарг на приватних виконавців (окремо від державних виконавців, звернень громадян загалом тощо). У низці аналітичних матеріалів та відповідей на запити зазначається проблема відсутності прозорої й деталізованої звітності щодо звернень і скарг на приватних виконавців, а оприлюднюються переважно дані про дисциплінарні стягнення, а не про всі подані скарги. Це прямо підкреслюється, зокрема, в аналітичних дослідженнях про дисциплінарну практику щодо приватних виконавців.

Підстава для дисциплінарної відповідальності повинна бути чіткою і відповідати принципу правової визначеності. В рішенні № 3-р(І)/2019 від 5 червня 2019 р. Конституційний Суд України розтлумачив цей важливий принцип, підкресливши, що: юридична визначеність дає можливість учасникам суспільних відносин завбачати наслідки своїх дій і бути впевненими у своїх легітимних очікуваннях (*legitimate expectations*), зокрема у тому, що набуте ними на підставі чинного законодавства право буде реалізоване; юридичною визначеністю обумовлюється втілення легітимних очікувань, тобто досягнення бажаного результату шляхом вчинення правомірних дій з огляду на заздалегідь передбачені ймовірні наслідки; втілення легітимних

очікувань унеможливилось, зокрема, у випадку, коли особа не може досягнути прогнозованого результату внаслідок зміни юридичного регулювання у такі строки, що не є розумними та обґрунтованими [10].

Кожне із порушень приватного виконавця має бути підтверджено відповідними даними матеріалів виконавчого провадження або ж даними із автоматизованої системи виконавчого провадження. Щодо визначення ступеню вини приватного виконавця то, виходячи із загального правила, необхідно враховувати ставлення виконавця до своїх протиправних дій (або бездіяльності) та їх шкідливих наслідків.

Вина у професійних проступках, за загальним правилом, виступає в двох формах: умислу і необережності у формі недбалості. Варто зауважити, що за характером своєї професійної діяльності приватний виконавець повинен і може передбачити наслідки своєї діяльності, адже це впливає з його обов'язку дотримуватися вимог законодавства під час виконання рішень суду. Отже, більшість порушень законодавства, пов'язаних із виконанням обов'язків приватного виконавця, характеризуються наявністю умислу (прямого або непрямого). Однак іноді неумисне або несумлінне ставлення приватного виконавця до виконання передбачених законом певних дій або їх невчинення призводить до порушення закону. У такому разі приватний виконавець повинен був, але не передбачив наслідки свого діяння (дії або бездіяльності), хоча мав і міг їх передбачити. Наприклад, приватний виконавець, не звернувшись до належних джерел, застосовує норму закону, яка вже втратила чинність. У такому разі має місце злочинна (неправомірна) недбалість. Очевидно, що умисна форма вини приватного виконавця має посилювати його відповідальність. Для того, щоб встановити наявність умисних дій, Дисциплінарна комісія приватних виконавців має пересвідчитися у тому, що приватний виконавець розумів протиправність своїх дій, свідомо проігнорував положення чинного законодавства, заяви або вимоги сторін виконавчого провадження, або інші обставини, які мають істотне значення в виконавчому провадженні. Окремо треба враховувати тяжкість вчиненого приватним виконавцем дисциплінарного проступку. Категорія «грубе» порушення закону або Кодексу професійної етики приватних виконавців є оцінною; її тлумачення покладатись на розсуд Дисциплінарної комісії приватних виконавців. Очевидно, що якщо приватний виконавець вчиняє дії, які прямо заборонені законом, – це може трактуватися як грубе його порушення. В законодавстві про виконавче провадження діє принцип «дозволено те, що прямо передбачено законом». Якщо приватний виконавець вчиняє дії, які не передбачені законодавством про виконавче провадження або прямо ним заборонені (приміром, виносить процесуальний документ, постановлення якого не передбачено в законі), це може бути кваліфіковано як грубе порушення законодавства про виконання провадження. Також при оцінці грубого порушення закону або положень професійної етики треба виходити з так званого «якісно-кількісного їх виміру»: чи будуть такі дії приватного виконавця кваліфіковані як незначний відступ від приписів закону, чи вони є зухвалим, явним порушенням його положень [10, с.42].

За діяльністю приватних виконавців здійснюється постійний контроль шляхом проведення планових і позапланових перевірок.

Планові перевірки проводяться не частіше одного разу на два роки з обов'язковим повідомленням приватного виконавця про час і місце проведення перевірки не пізніше як за 10 днів до її початку. Попередні періоди, що раніше перевірялися, не можуть бути предметом наступних перевірок, окрім перевірок за зверненнями учасників виконавчого провадження. Позапланові перевірки проводяться на підставі: 1) заяви приватного виконавця про проведення перевірки; 2) письмових звернень учасників виконавчого провадження щодо рішень, дій або бездіяльності приватного виконавця; 3) неподання приватним виконавцем у встановлені строки звітності чи іншої інформації та/або подання недостовірної інформації. Під час проведення позапланових перевірок з'ясовуються лише ті питання, необхідність перевірки яких стала підставою для здійснення таких перевірок. Повторна перевірка з питань, що вже були предметом перевірки, не допускається [1].

За місцем проведення перевірки поділяються на *виїзні* та *невиїзні*. У разі проведення позапланової *невиїзної перевірки* Міністерство юстиції України надсилає приватному виконавцю письмовий запит у межах предмета звернення. У зазначений у запиті строк, який має бути достатнім для підготовки відповіді та копій документів, але не менше 10 календарних днів, приватний виконавець надає Міністерству юстиції України вмотивовану відповідь та копії відповідних документів. У разі виявлення під час здійснення перевірок ознак дисциплінарного проступку приватного виконавця Міністерство юстиції України вносить вмотивоване подання до Дисциплінарної комісії про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності [1].

Окрім Міністерства юстиції України, суб'єктом здійснення відомчого контролю за діяльністю приватних виконавців є Рада приватних виконавців України, яка має право за зверненням учасника виконавчого провадження або за власною ініціативою здійснити перевірку діяльності приватного виконавця на предмет дотримання ним: 1) статуту Асоціації приватних виконавців України; 2) Кодексу професійної етики приватного виконавця; 3) рішень Ради приватних виконавців України та з'їзду приватних виконавців України, пов'язаних із діяльністю приватних виконавців. Перевірка Радою приватних виконавців України діяльності приватного виконавця здійснюється шляхом надсилання приватному виконавцю письмового запиту в межах предмета перевірки. Протягом 15 календарних днів з дня отримання запиту приватний виконавець зобов'язаний надати Раді приватних виконавців України пояснення та копії відповідних документів. Рада

приватних виконавців України зобов'язана протягом 30 робочих днів із дня отримання пояснень приватного виконавця або часу, коли такі пояснення мали бути отримані, у разі їх ненадання розглянути надані матеріали на предмет наявності ознак дисциплінарного проступку та вирішити питання щодо внесення до Дисциплінарної комісії приватних виконавців подання про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності [1].

Таким чином, контроль із боку Міністерства юстиції України та Ради приватних виконавців є відомчим контролем. У випадку, коли приватний виконавець порушує Кодекс професійної етики приватного виконавця, Рада приватних виконавців надсилає матеріали до Комітету етики.

Окрім вище зазначених видів контролю, за діяльністю приватних виконавців також може здійснюватися контроль правоохоронних органів та громадський контроль. Так, представники громадських об'єднань можуть бути присутніми на засіданнях Дисциплінарної комісії приватних виконавців.

Контроль за діяльністю приватних виконавців може здійснюватися також судом, який перевіряє законність та своєчасність примусового виконання приватними виконавцями судових рішень.

Окремим видом контролю за діяльністю приватних виконавців є контроль із боку правоохоронних органів. Результати перевірок діяльності приватних виконавців є підставою для притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності.

Слід наголосити, що статистичні показники контрольних заходів щодо діяльності приватних виконавців свідчать про інституціоналізацію багаторівневої моделі нагляду. Згідно з Порядком, затвердженим наказом Мін'юсту № 3284/5 від 22.10.2018 р., щороку затверджується та оприлюднюється графік планових перевірок приватних виконавців, у межах якого здійснюються десятки документальних та виїзних перевірок, спрямованих на оцінку дотримання вимог законодавства, стандартів професійної етики та правил ведення виконавчого провадження. Паралельно проводяться позапланові перевірки за скаргами стягувачів, боржників та за поданнями Дисциплінарної комісії приватних виконавців. Матеріали перевірок слугують підставою для дисциплінарних проваджень, кількість яких щороку обчислюється десятками, тоді як застосування найсуворіших санкцій (зупинення чи припинення діяльності) має порівняно невелику, але стабільну частку. Така динаміка свідчить, з одного боку, про функціонування дієвого механізму контролю та реагування на порушення, а з іншого — про потребу в подальшій відкритій публікації консолідованої офіційної статистики щодо перевірок і дисциплінарних рішень для підвищення прозорості й довіри до інституту приватних виконавців.

М.Є. Кисельов досліджуючи адміністративно-правовий статус приватного виконавця наголошує, що дисциплінарне провадження з притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності має такі стадії: I. Прийняття рішення Міністерством юстиції України про внесення вмотивованого подання до дисциплінарної комісії приватних виконавців про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності за результатами перевірки, що дають всі підстави вважати, що в діях приватного виконавця містяться ознаки дисциплінарного проступку. II. Вивчення дисциплінарною комісією матеріалів подання та розгляд питання про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності. III. Прийняття дисциплінарною комісією рішення по суті розгляду подання про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності: 1) задовольнити подання та застосувати до приватного виконавця одне з дисциплінарних стягнень: попередження; догана; зупинення діяльності приватного виконавця на строк до шести місяців; припинення діяльності приватного виконавця; 2) відхилити подання та направити матеріали для повторної перевірки діяльності приватного виконавця; 3) відхилити подання та відмовити в застосуванні до приватного виконавця дисциплінарного стягнення [1, ст. 40]. IV. Видання наказу Міністерством юстиції України щодо набрання законної сили рішення Дисциплінарної комісії приватних виконавців [3, с.150-152].

Презумуючи вище викладене, відзначу, що складність притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності зумовлена поєднанням його гібридного статусу, недосконалості нормативного регулювання та специфіки інституційних механізмів контролю. Приватний виконавець діє як самостійний професіонал, але реалізує делеговані владні повноваження, що вимагає підвищених стандартів доброчесності та процесуальної бездоганності. Водночас чинні процедури дисциплінарного провадження є складними, багаторівневими та тривалими, із високими вимогами до доказування, що частково виправдано необхідністю гарантувати його професійну незалежність, але фактично ускладнює оперативне реагування на порушення. Перетин повноважень Міністерства юстиції, Дисциплінарної комісії приватних виконавців і органів професійного самоврядування, відсутність чіткого переліку складів дисциплінарних проступків, стандартизованих критеріїв оцінки дій виконавця та прозорих підходів до відмежування дисциплінарної провини від професійної помилки або об'єктивних труднощів виконання рішень створюють ризики як вибіркового застосування стягнень, так і фактичної безкарності. У результаті формується ситуація, коли механізм дисциплінарної відповідальності одночасно недостатньо ефективний як інструмент захисту прав стягувачів і боржників та вразливий до сумнівів щодо неупередженості й послідовності дисциплінарної практики, що потребує подальшої концептуальної та нормативної модернізації.

**Список використаних джерел:**

1. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1403-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 29. Ст. 535.
2. Клюєва Є.М. Актуальні питання юридичної відповідальності приватних виконавців. *Журнал східно-європейського права*. 2025. №136. С. 7-14. <https://doi.org/10.71404/2409-6415.136.01>
3. Кисельов М. Є. Адміністративно-правове регулювання діяльності приватних виконавців: дис. на здоб. наук. ступ. докт. філ. за спец. 081 – Право. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Київ, 2021. 210 с.
4. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : [підруч.] / пер. з рос. Х. : Консум, 2001. 656 с.
5. Матишевський П.С. Кримінальне право України. К.: „АСК”, 2004. 675 с.
6. Форманюк В. В. Дисциплінарна відповідальність: теоретичний аналіз. URL: <http://app.onua.edu.ua/index.php/app/article/view/1093/1053>
7. Ротань В. Г. та ін. Науково-практичний коментар до законодавства про працю. К.: Видавництво А.С.К., 2007. 944 с.
8. Саване С. Принципи організації та діяльності державної виконавчої служби в сучасній Україні. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011\\_01\(8\)/11ssmssu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_01(8)/11ssmssu.pdf)
9. Владовська К.П., Трач А.В. Актуальні проблеми інституту дисциплінарної відповідальності державних службовців. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2020. Серія «Право». Вип. 61. Т. 1. С.21-25. URL: <http://visnyk-juris-uzhnu-uz.com/wp-content/uploads/2021/02/6-2.pdf>
10. Аналіз практики притягнення приватних виконавців до дисциплінарної відповідальності. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/603/619/67c/60361967c7197115524258.pdf>